

КІНЕМАТИКА МЕХАНІЗМУ ПЕРЕМІЩЕННЯ БЕЗКАНАТНОЇ ПІДЙОМНО-ТРАНСПОРТНОЇ УСТАНОВКИ ФРИКЦІЙНОГО ТИПУ

*Молчанов А.О., Казанчан А.К.,
Херсонський державний морський інститут*

Визначено залежності лінійних переміщень характерних точок у горизонтальній і вертикальній площинах і кутових параметрів між елементами механізму переміщення підйомно-транспортної установки фрикційного типу у процесі вимушеної зміни компоновки елементів цього механізму.

Ключові слова: кінематика переміщення, геометричні параметри, вертикальні направляючі, тягові ролики, фрикційний тип.

Вступ. У роботах [1, 2] запропоновано альтернативне інженерне вирішення конструкції безканатного фрикційного ліфта і наведені дослідження щодо вертикальної стійкості його руху.

Зміна геометричної конфігурації механізму переміщення відбувається як при русі по вертикалі, так і в періоди переходу від вертикального (горизонтального) до горизонтального (вертикального) руху. У першому випадку це обумовлено можливим прогином або неточністю монтажу вертикальних направляючих, а також зносом тягових роликів і направляючих. У другому – викликано необхідністю виведення (введення) верхніх тягових роликів з вертикальних направляючих при переході до горизонтального руху.

Зміна геометричної конфігурації механізму переміщення спричиняє за собою зсув центру ваги вантажу, що транспортується, і цим викликає коливання системи, здатне істотно вплинути як на режим руху установки, так і на умови і характер навантаження направляючих.

Актуальність дослідження. У зв'язку з цим розгляд кінематики механізму переміщення представляє інтерес у якості завдання, що передуює розв'язанню питання динаміки руху установки. З іншого боку, розгляд кінематики дозволяє визначити основні співвідношення геометричних параметрів системи, що необхідні при компоновці її елементів.

Постановка задачі. За умови відсутності вертикального перекосу і симетричності системи встановимо взаємозв'язки переміщень характерних точок (рис. 1) для граничних умов, що визначаються доцільністю загальної компоновки механізму.

Викладення основного матеріалу. Нехай нам задані довжина ланки l і кут β розчину механізму (рис. 1), що складається з чотирьох ланок. При цьому прийнято, що

$$AD = DC = CH = HA = l; \quad AB = AE.$$

Необхідно визначити переміщення ν , δ , ρ , ε і кути β'_1 , β_1 .

З ΔABC виходить, що

$$\operatorname{tg}\beta = \frac{AB}{BC}, \quad (1)$$

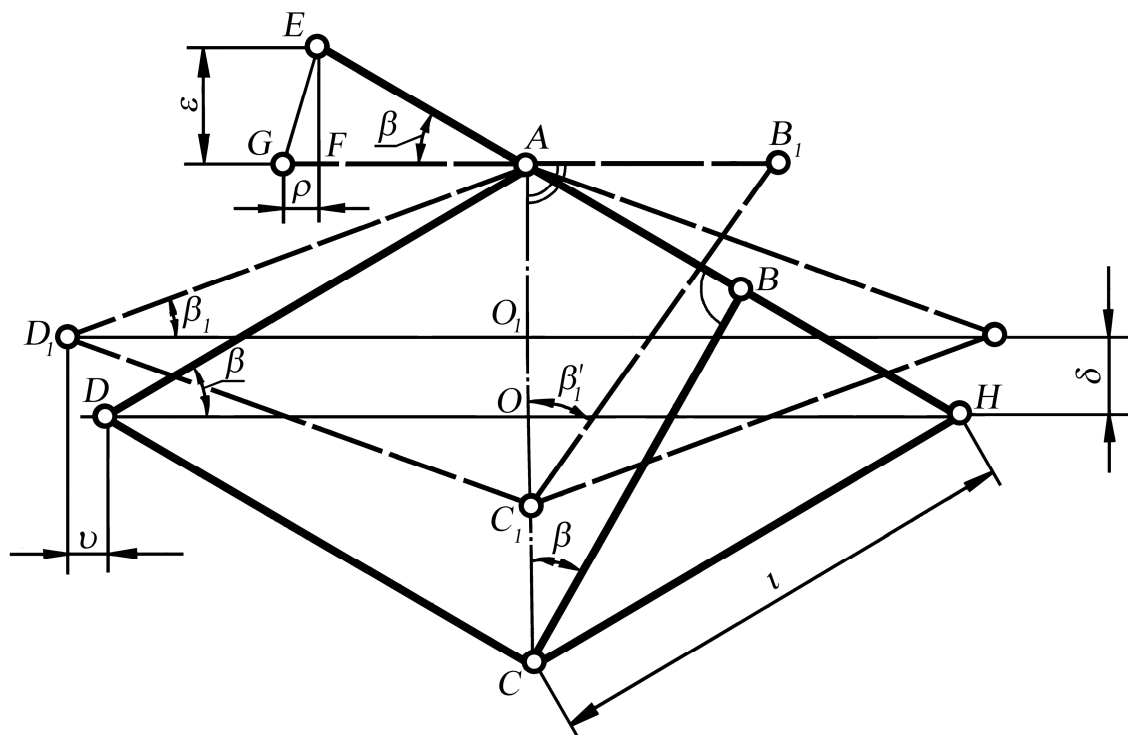

Рисунок 1 – Кінематика механізму переміщення

а з $\Delta A_1B_1C_1$ знаходимо

$$\sin \beta'_1 = \frac{AB_1}{B_1C_1}. \quad (2)$$

Суцільною лінією позначено положення механізму під час руху у вертикальній площині; штриховою – положення механізму під час руху по горизонталі або прогин вертикальних направляючих.

Але $AB = AB_1$ і $BC = B_1C_1$, отже, згідно з виразами (1) і (2) можна записати наступну рівність:

$$\sin \beta'_1 = \operatorname{tg}\beta. \quad (3)$$

Враховуючи, що $AC_1 = 2 AO_1$ і $BC_1 = BC$, з $\Delta A_1B_1C_1$ визначаємо:

$$AO_1 = \frac{BC \cdot \cos \beta_1'}{2}, \quad (4)$$

а з ΔAO_1D при співвідношенні $AD_1 = AD = l$ знаходимо

$$AO_1 = l \cdot \sin \beta_1. \quad (5)$$

Підставляючи до рівностей (4) и (5) вираз (3), отримаємо

$$\sin \beta_1 = \frac{BC \cdot \sqrt{1 - \operatorname{tg}^2 \beta}}{2l}. \quad (6)$$

Оскільки $AC = 2 AO$, з ΔABC визначаємо:

$$BC = 2AO \cdot \cos \beta. \quad (7)$$

Але з ΔAOD витікає, що

$$AO = l \cdot \sin \beta, \quad (8)$$

тоді

$$BC = 2l \cdot \sin \beta \cdot \cos \beta. \quad (9)$$

Підставляючи вираз (9) до формули (6), отримаємо:

$$\sin \beta_1 = \sin \beta \cdot \cos \beta \cdot \sqrt{1 - \operatorname{tg}^2 \beta} \quad (10)$$

З рисунку 1 випливає, що

$$v = DO_1 - DO. \quad (11)$$

З ΔAOD визначаємо

$$DO = l \cdot \cos \beta, \quad (12)$$

а з ΔAO_1D_1 визначаємо

$$DO_1 = l \cdot \cos \beta_1. \quad (13)$$

З урахуванням формул (12) і (13) вираз (11) прийме вигляд:

$$v = l \cdot (\cos \beta_1 - \cos \beta), \quad (14)$$

а після підстановки виразу (10) і деяких перетворень отримаємо:

$$v = l \cdot \sqrt{1 - \cos^2 \beta \cdot \sin^2 \beta \cdot (1 - \operatorname{tg}^2 \beta)} - \cos \beta. \quad (15)$$

Як видно з рисунку 1

$$\delta = AO - AO_1. \quad (16)$$

З урахуванням виразів (5), (10), (8) вираз (16) можна записати у вигляді:

$$\delta = l \cdot \sin \beta \cdot \left(1 - \cos \beta \cdot \sqrt{1 - \operatorname{tg}^2 \beta}\right). \quad (17)$$

З ΔAEF випливає, що

$$\varepsilon = AB \cdot \sin \beta, \quad (18)$$

а з ΔABC :

$$AB = 2AO \cdot \sin \beta. \quad (19)$$

Підставляючи вирази (8) і (19) до формули (18), отримаємо:

$$\varepsilon = 2l \cdot \sin^3 \beta. \quad (20)$$

З рисунку 1 наочно видно, що

$$\rho = GF = GA - FA, \quad (21)$$

де $GA = AB$, а з урахуванням виразів (8) і (19) запишемо:

$$AB = 2l \cdot \sin^2 \beta, \quad (22)$$

а з ΔAEF визначаємо:

$$FA = \sqrt{EA^2 - EF^2}, \quad (23)$$

де $EF = \varepsilon$, що визначається з виразу (20), а $EA = AB$ – з виразу (21). З урахуванням формул (22) і (23) вираз (21) прийме вигляд:

$$\rho = 2l \cdot \sin^2 \beta \cdot (1 - \cos \beta). \quad (24)$$

Висновок. Вирази (3), (10), (16), (17), (20), (24) дозволяють визначити лінійні зміщення характерних точок (установки тягових роликів з'єднання вантажонесучого органу і механізму переміщення) в горизонтальній і вертикальній площинах, а також зміни кутових параметрів між елементами механізму переміщення при вимушеному умовами роботи або обумовленому принципом дії зміні геометричної компоновки елементів механізму переміщення даної універсальної підйомно-транспортної установки фрикційного типу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Молчанов А.О., Казанчан А.К., Кузнєцов Ю.М. Вибір раціональної структури механізму пересування безканатного ліфту // Науковий вісник ХДМІ. – 2009. – № 1(1). – С. 199-203.

2. Молчанов А.А., Казанчан А.К. Щодо вертикальної стійкості руху безканатного фрикційного ліфту // Науковий вісник ХДМІ. – 2010. – №2(3).

Молчанов А.А., Казанчан А.К. КИНЕМАТИКА МЕХАНИЗМА ПЕРЕМЕЩЕНИЯ БЕСКАНАТНОЙ ПОДЪЕМНО-ТРАНСПОРТНОЙ УСТАНОВКИ ФРИКЦИОННОГО ТИПА

Определены зависимости линейных смещений характерных точек в горизонтальной и вертикальной плоскостях и угловых параметров между элементами механизма перемещения подъемно-транспортной установки фрикционного типа в процессе вынужденного изменения компоновки элементов этого механизма.

Ключевые слова: кинематика перемещения, геометрические параметры, вертикальные направляющие, тяговые ролики, фрикционный тип.

Molchanov A.A., Kazanchan A.K. KINEMATICS OF THE DEVICE FOR MOVING LIFTING AND TRANSPORTATION UNIT OF FRICTION TYPE

Dependence of linear displacements of characteristic points in horizontal and vertical levels and angular parameters between the elements of device for moving lifting and – transportation unit of friction type in the process of forced change in arranging the elements of the device is defined.

Key words: kinematics of motion, geometrical parameters, vertical sending, hauling rollers, friction type.